

“ТИГАР” А.Д., ПИРОТ

**Финансијски извештаји
31. децембар 2008. године и
Извештај независног ревизора**

САДРЖАЈ

	Страна
Извештај независног ревизора	1 - 2
Финансијски извештаји:	
Биланс успеха	3
Биланс стања	4
Извештај о променама на капиталу	5
Извештај о токовима готовине	6
Напомене уз финансијске извештаје	7 - 48

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Управном одбору и акционарима предузећа “ТИГАР” А.Д., Пирот

Обавили смо ревизију приложених финансијских извештаја (страна 3 до 48) предузећа “Тигар” А.Д., Пирот (у даљем тексту “Предузеће”), који обухватају биланс стања на дан 31. децембра 2008. године и одговарајући биланс успеха, извештај о променама на капиталу и извештај о токовима готовине за годину која се завршава на тај дан, као и преглед значајних рачуноводствених политика и напомене уз финансијске извештаје.

Одговорност руководства за финансијске извештаје

Руководство је одговорно за састављање и објективну презентацију ових финансијских извештаја у складу са рачуноводственим прописима Републике Србије. Ова одговорност обухвата: осмишљавање, примену и одржавање система интерних контрола које су релевантне за састављање и објективну презентацију финансијских извештаја који не садрже погрешне информације од материјалног значаја, настале услед криминалне радње или грешке; одабир и примену одговарајућих рачуноводствених политика, као и коришћење најбољих могућих рачуноводствених процена.

Одговорност ревизора

Наша одговорност је да изразимо мишљење о приложеним финансијским извештајима на основу обављене ревизије. Ревизију смо обавили у складу са Међународним стандардима ревизије и Законом о рачуноводству и ревизији Републике Србије. Ови стандарди налажу усаглашеност са етичким принципима и планирање и обављање ревизије на начин који омогућава да се, у разумној мери, уверимо да финансијски извештаји не садрже погрешне информације од материјалног значаја.

Ревизија укључује спровођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и информацијама обелодањеним у финансијским извештајима. Одабрани поступци су засновани на просуђивању ревизора, укључујући процену ризика материјално значајних грешака садржаних у финансијским извештајима, насталих услед криминалне радње или грешке. Приликом процене ових ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за састављање и објективну презентацију финансијских извештаја, у циљу осмишљавања најбољих могућих ревизорских процедура, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерних контрола правног лица. Ревизија, такође, укључује оцену примењених рачуноводствених политика и вредновање значајних процена које је извршило руководство, као и оцену опште презентације финансијских извештаја.

Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и одговарајући и да обезбеђују солидну основу за изражавање нашег мишљења.

(наставља се)

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

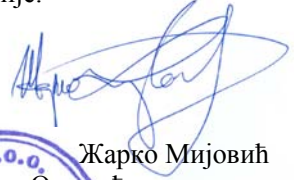
Управном одбору и акционарима предузећа “ТИГАР” А.Д., Пирот (наставак)

Мишљење

По нашем мишљењу, финансијски извештаји истинито и објективно, по свим материјално значајним питањима, приказују финансијски положај Предузећа на дан 31. децембра 2008. године, као и резултате његовог пословања, промене на капиталу и токове готовине за годину која се завршава на тај дан, у складу са рачуноводственим прописима Републике Србије.

Београд, 24. април 2009. године

Жарко Мијовић
Овлашћени ревизор

БИЛАНС УСПЕХА

У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2008. године
(У хиљадама динара)

	Напомене	2008.	2007.
ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ			
Приходи од продаје производа, роба и услуга	5	182,411	185,727
Приходи од активирања учинака	6	37,833	-
Приходи од закупнина		32,549	50,963
		<u>252,793</u>	<u>236,690</u>
ПОСЛОВНИ РАСХОДИ			
Набавна вредност продате робе		(2,479)	(4,237)
Трошкови материјала	7	(40,373)	(17,133)
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	8	(224,056)	(180,600)
Трошкови амортизације и резервисања	9	(14,631)	(17,732)
Остали пословни расходи	10	(235,442)	(191,451)
		<u>(516,981)</u>	<u>(411,153)</u>
ПОСЛОВНИ ГУБИТАК		<u>(264,188)</u>	<u>(174,463)</u>
Финансијски приходи	11	262,757	321,943
Финансијски расходи	12	(198,143)	(82,467)
Остали приходи	13	1,104,379	153,265
Остали расходи	14	(693,768)	(168,550)
ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА		<u>211,037</u>	<u>49,728</u>
ПОРЕЗ НА ДОБИТАК	15		
- порески расход периода		(41,133)	-
- одложени порески (расход)/приход периода		(1,801)	(994)
		<u>(42,934)</u>	<u>(994)</u>
НЕТО ДОБИТАК		<u>168,103</u>	<u>48,734</u>
Зарада по акцији у динарима	16	<u>97.82</u>	<u>28.36</u>

Напомене на наредним странама
чине саставни део ових финансијских извештаја.

Ови финансијски извештаји су одобрени од стране руководства предузећа “Тигар” А.Д., Пирот 27. фебруара 2009. године.

Потписано у име “Тигар” А.Д., Пирот:

Драган Николић
Генерални директор

Драгослава Бранковић
Шеф сектора рачуноводства

БИЛАНС СТАЊА
На дан 31. децембра 2008. године
(У хиљадама динара)

	<u>Напомене</u>	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
АКТИВА			
Стална имовина			
Нематеријална улагања	17	19,216	1,582
Некретнине, постројења и опрема	18	613,771	533,570
Учешћа у капиталу	19	2,175,560	1,421,336
Остали дугорочни финансијски пласмани	20	51,138	55,011
		<u>2,859,685</u>	<u>2,011,499</u>
Обртна имовина			
Залихе	21	29,011	22,738
Стална средства намењена продаји		6,675	7,221
Потраживања	22	315,162	449,266
Краткорочни финансијски пласмани	23	790,996	977,104
Готовински еквиваленти и готовина	24	52,935	113,277
Порез на додату вредност и активна временска разграничења		24,637	8,464
		<u>1,219,416</u>	<u>1,578,070</u>
Одложена пореска средства	15	655	2,456
Укупна актива		<u><u>4,079,756</u></u>	<u><u>3,592,025</u></u>
ПАСИВА			
Капитал			
Акцијски капитал	26	2,062,152	2,062,152
Емисиона премија		13,781	-
Резерве		574,953	574,953
Откупљене сопствене акције		(26,019)	-
Нераспоређени добитак		111,926	48,734
		<u>2,736,793</u>	<u>2,685,839</u>
Дугорочна резервисања и обавезе			
Дугорочна резервисања	27	7,624	7,998
Дугорочне обавезе	28	198,503	202,889
		<u>206,127</u>	<u>210,887</u>
Краткорочне обавезе			
Краткорочне финансијске обавезе	29	893,682	570,953
Обавезе из пословања	30	164,553	92,422
Остале краткорочне обавезе и пасивна временска разграничења	31	37,468	31,907
Обавезе по основу пореза на добитак		41,133	17
		<u>1,136,836</u>	<u>695,299</u>
Укупна пасива		<u><u>4,079,756</u></u>	<u><u>3,592,025</u></u>

Напомене на наредним странама
 чине саставни део ових финансијских извештаја.

ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ
У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2008. године
(У хиљадама динара)

	Акцијски капитал	Емисионе премије	Резерве	Откупљене сопствене акције	Нераспо-ређени добитак	Укупно
Стање, 1. јануара 2007. године	2,062,152	-	547,510	-	73,925	2,683,587
Преноси на резерве	-	-	30,448	-	(30,448)	-
Издавања за дивиденде	-	-	-	-	(43,477)	(43,477)
Корекције по основу признавања накнада запосленима	-	-	-	-	(3,005)	(3,005)
Покриће губика од признавања накнада запосленима	-	-	(3,005)	-	3,005	-
Добитак текуће године	-	-	-	-	48,734	48,734
Стање, 31. децембра 2007. године	<u>2,062,152</u>	<u>-</u>	<u>574,953</u>	<u>-</u>	<u>48,734</u>	<u>2,685,839</u>
Стање, 1. јануара 2008. године	2,062,152	-	574,953	-	48,734	2,685,839
Исплаћене дивиденде за 2007. годину	-	-	-	-	(48,734)	(48,734)
Исплаћене међудивиденде за 2008. годину	-	-	-	-	(56,177)	(56,177)
Откупљене сопствене акције	-	16,084	-	(30,358)	-	(14,274)
Продате сопствене акције	-	(2,303)	-	4,339	-	2,036
Добитак текуће године	-	-	-	-	168,103	168,103
Стање, 31. децембра 2008. године	<u>2,062,152</u>	<u>13,781</u>	<u>574,953</u>	<u>(26,019)</u>	<u>111,926</u>	<u>2,736,793</u>

Напомене на наредним странама
чине саставни део ових финансијских извештаја.

ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ
У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2008. године
(У хиљадама динара)

	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
НОВЧАНИ ТОКОВИ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ		
Продаја и примљени аванси	143,747	321,258
Примљене камате из пословних активности	-	8,091
Остали приливи из редовног пословања	32,549	74,496
Одливи за набавке сировина и материјала и друге трошкове пословања	(185,422)	(897,608)
Одливи по основу бруто зарада, накнада зарада и других личних расхода	(222,181)	(178,470)
Плаћене камате	(120,675)	(70,682)
Одливи по основу пореза и доприноса из резултата	(17)	(381)
Одливи по основу осталих дажбина	(40,735)	(18,505)
Нето одлив готовине из пословних активности	<u>(392,734)</u>	<u>(761,801)</u>
НОВЧАНИ ТОКОВИ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА		
Продаја акција и удела (нето приливи)	82,512	743,324
Продаја нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме	567,475	20,028
Приливи по основу камата	8,043	36,268
Приливи од дивиденди и учешћа у добити	259,096	98,877
Остали финансијски пласмани нето приливи/(одливи)	(199,103)	32,197
Одливи по основу набавке некретнина, постројења и опреме	(567,130)	(171,738)
Нето прилив готовине из активности инвестирања	<u>150,893</u>	<u>758,956</u>
НОВЧАНИ ТОКОВИ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА		
Приливи по основу дугорочних и краткорочних кредита (нето приливи)	292,141	155,017
Одливи по основу финансијског лизинга	(1,047)	(3,553)
Откуп сопствених акција	(12,238)	-
Исплаћене дивиденде	(100,592)	(39,118)
Нето (одлив)/прилив готовине из активности финансирања	<u>178,264</u>	<u>112,346</u>
НЕТО (ОДЛИВ)/ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ	<u>(63,577)</u>	<u>109,501</u>
ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	113,277	3,892
Позитивне курсне разлике по основу прерачуна готовине, нето	<u>3,235</u>	<u>(116)</u>
ГОТОВИНА НА КРАЈУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	<u><u>52,935</u></u>	<u><u>113,277</u></u>

Напомене на наредним странама
 чине саставни део ових финансијских извештаја.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

1. ОСНИВАЊЕ И ДЕЛАТНОСТ

“Тигар” А.Д., Пирот (у даљем тексту: “Предузеће”) је првобитно основано 1935. године оснивањем индустријске радионице за производњу гумених производа и свих врста гумење обуће. Након ИИ светског рата, фабрика почиње са радом 20. децембра 1945. године. Током 1972. године, Предузеће прво у Југославији осваја, по сопственој технологији и конструкцији, производњу путничких радијалних ауто гума са текстилним појасом. Током 1991. године извршен је упис промене статуса предузећа у друштвеној својини у деоничко друштво у мешовитој својини, а од 16. јула 1996. године, промена назива Предузећа у “Тигар” Акционарско друштво за производњу гумених производа са п.о., Пирот (“Тигар” А.Д., Пирот).

Предузеће је на дан 1. јануара 2003. године извршило промене облика организовања и статусне промене при којима је дошло до издвајања из састава Предузећа организационих делова Фабрике аутогума и Фабрике унутрашњих гума, формирања и регистрација новог предузећа “Тигар МХ”- предузеће за производњу гума, д.о.о, Пирот (“Тигар МХ”), у чијем капиталу је Предузеће имало учешће од 65%. Током 2005. године, накнадном докапитализацијом, учешће Предузећа у капиталу “Тигар МХ” је промењено на 50%, с тим што је у Агенцији за привредне регистре, на основу договора партнера, регистровано учешће од 49.4%. С’обзиром на датум докапитализације, сразмерно учешће матичног предузећа у капиталу “Тигар МХ” за 2005. годину је, према датуму регистрације износило 51.7674%, а према датуму уплате додатног капитала 51.9033%. У току 2007. године Предузеће је продало 19.4% удела компанији Michelin, Netherlands и, на дан 31. децембра 2007. године, учешће Предузећа у капиталу “Тигар Tyres ” (претходни назив “Тигар МХ”), а на основу извршене регистрације, износи 30%.

У току 2008. године Предузеће је продало још 10% удела компанији Michelin, Netherland тако да на дан 31.12.2008. године учешће предузећа у компанији Тигар Tyres износи 20% (за промене у учешћу након датума биланса стања види напомену 33).

Поред тога, на основу Одлуке Управног одбора од 16. децембра 2002. године, извршено је издвајање других организационих делова из састава Предузећа, конституисање и регистрација, код трговинског суда у Нишу (26. и 27. децембра 2002. године), осам посебних правних лица-друштва са ограниченом одговорношћу, у којима Предузеће има 100% удела у капиталу. Ова предузећа послују као посебна правна лица од 1. јануара 2003. године. Од 1. априла 2005. године дошло је до издвајања из матичног Предузећа и конституисања посебног правног лица “Тигар Трговине” д.о.о., Пирот у коме Предузеће поседује 100% учешћа у капиталу.

Предузеће поседује, поред напред наведених предузећа, и учешћа у капиталу других предузећа у земљи и иностранству (напомена 19).

Након издвајања организационих делова и формирања посебних правних лица, основна делатност Предузећа су холдинг послови, управљање и финансирање зависним предузећима, одређивање њихових стратешких циљева и основних стратегија, праћење пословања и одлучивање о њиховом статусу.

Органи управљања Предузећем су: Скупштина, Управни одбор, Директор и Надзорни одбор.

Седиште Предузећа је у Пироту, у улици Николе Пашића 213. На дан 31. децембра 2008. године Предузеће је имало 193 запослених (31. децембра 2007. године: 196 запослених). Порески идентификациони број (“ПИБ”) Предузећа је 100358298. Решењем Комисије за листинг и котацију Београдске берзе од 2. априла 2007. године, акције Предузећа су примљене на А листинг Београдске берзе са симболом TIGAR.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД

2.1. Основе за састављање и презентацију финансијских извештаја

На основу Закона о рачуноводству и ревизији (Службени гласник РС бр. 46 од 2. јуна 2006. године), правна лица и предузетници у Републици Србији су у обавези да вођење пословних књига, признавање и процењивање имовине и обавеза, прихода и расхода, састављање, приказивање, достављање и обелодањивање финансијских извештаја врше у складу са законском и професионалном регулативом, која подразумева Оквир за припремање и приказивање финансијских извештаја (“Оквир”), Међународне рачуноводствене стандарде (“МРС”), односно Међународне стандарде финансијског извештавања (“МСФИ”), као и тумачења која су саставни део стандарда.

Решењем Министра финансија Републике Србије (број 011-00-738-2003-01, од 30. децембра 2003. године) утврђени су и објављени Оквир и МРС који су били у примени на дан 31. децембра 2002. године и на коме се заснивају и претходни и Закон о рачуноводству и ревизији из 2006. године.

Промене у МРС, као и нови МСФИ и одговарајућа тумачења, издати од Одбора за међународне рачуноводствене стандарде (“Одбор”) и Комитета за тумачење међународног финансијског извештавања (“Комитет”), након напред наведеног датума, су званично усвојени Решењем Министра финансија Републике Србије (“Министарство”), о објављивању Међународних стандарда финансијског извештавања (бр 401-00-11/2008-16) и објављени у Гласнику РС бр. 16 од 12. фебруара 2008. године. Министарство је такође утврдило (Решењем бр 401-00-1456/2008- 16) и објавило за примену у Гласнику РС бр. 116 од 17. децембра 2008. године превод измена МРС 39: Финансијски инструменти: Признавање и одмеравање и МСФИ 7: Финансијски инструменти: Обелодањивање.

Међутим, рачуноводствени прописи Републике Србије одступају од МСФИ и у следећем:

- до датума састављања приложених финансијских извештаја нису биле преведене све промене у стандардима и тумачењима (нарочито након претходно поменутог решења Министарства), као и да није извршено усаглашавање, односно промена званичних образаца финансијских извештаја, Правилника о садржини и форми образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге, друга правна лица (“Правилник”) и осталих подзаконских аката. Тумачења која су у примени за рачуноводствене периоде који почињу 1. јануара 2008. године и касније а која нису била званично преведена и усвојена од стране Министарства, обелодањена су у напомени 2.3.
- у складу са Мишљењем Министарства од 22. јануара 2009. године, пренос права располагања на некретности од стране матичног предузећа на зависно предузеће, у оквиру поступка докапитализације, има карактер преноса, односно отуђења. Надаље, по наведеним мишљењу, разлика између процењене вредности некретности, на основу које је утврђена вредност додатног удела матичног предузећа у зависно предузеће, и књиговодствене вредности некретности у пословним књигама матичног предузећа се евидентира као приход периода. Наведени рачуноводствени третман одступа од захтева МРС 16 “Некретности, постројења и опрема” према коме се: 1) резултат ревалоризације приписује директно капиталу, у оквиру позиције ревалоризационе резерве, однос признаје као приход у билансу успеха до оног износа до којег се сторнира ревалоризационо смањење истог средства, које је претходно признато као расход, као и у делу по коме се 2) ревалоризационе резерве које су саставни део капитала који се односи некретности, постројења и опрему, могу се пренети директно на нераспоређену добит, када средство престане да се признаје. Поред наведеног признавање прхода у приложеним финансијским извештајима у складу са поменутиим мишљењем није у складу ни са захтевима МРС 18 “Приходи”.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД (наставак)

2.1. Основе за састављање и презентацију финансијских извештаја (наставак)

- Приложени финансијски извештаји су приказани у формату прописаном Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике (Службени гласник РС бр. 114 од 22. децембра 2006. године), који преузима законом дефинисан потпун скуп финансијских извештаја који одступа од оног дефинисаног у МРС 1 “Приказивање финансијских извештаја”, а уз то у појединим деловима одступа и од начина приказивања одређених билансних позиција предвиђених наведеним стандардом.

Сходно наведеном, а имајући у виду материјално значајне ефекте које одступања рачуноводствених прописа Републике Србије од МСФИ и МРС имају на реалност и објективност финансијских извештаја Предузећа, приложени финансијски извештаји се не могу сматрати финансијским извештајима састављени у сагласности са МСФИ и МРС.

2.2. Тумачења која су у примени а нису званично преведена и усвојена

На дан објављивања ових финансијских извештаја следећа тумачења нису званично била преведена и усвојена од стране Министарства.

- IFRIC 13- Програм лојалности клијентима (у примени од 1. јула 2008. године);
- IFRIC 14 - МРС 19 - Ограничења дефинисаних примања, минимални захтеви и њихова интеракција (у примени од 1. јануара 2008. године);
- IFRIC 16 - Заштита од ризика нето инвестиција у страну пословање (у примени од 1. октобра 2008. године).

2.3. Стандарди и интерпретације који су издати али који нису још увек у примени

На дан објављивања ових финансијских извештаја доле наведени стандарди и измене стандарда су биле издате од стране Одбора и Комитета али нису постале ефективне за рачуноводствени период који почиње на дан 1. јануара 2008. године и нису биле усвојене, односно нису били преведене и званично усвојене у Републици Србији.

- МРС 1 - Презентација финансијских извештаја (у примени од 1. јануара 2009. године);
- МРС 23 - Трошкови задуживања (у примени од 1. јануара 2009. године);
- МСФИ 8 - Пословни сегменти (у примени од 1. јануара 2009. године);
- МСФИ 3 - Пословне комбинације и МРС 27 - Консолидовани и појединачни финансијски извештаји (у примени од 1. јула 2009. године);
- Допуна МСФИ 2 - Плаћање на бази акција - Услови стицања права и поништења (у примени од 1. јануара 2009. године);
- Допуна МРС 32 - Финансијски инструменти: презентација и МРС 1 - Презентација финансијских извештаја (у примени од 1. јануара 2009. године)
- Допуна МРС 39 - Финансијски инструменти: признавање и мерење (у примени од 1. јула 2009. године);
- Допуна МСФИ 1 - Права примена међународних стандарда финансијског извештавања и МРС 27 - Консолидовани и појединачни финансијски извештаји (у примени од 1. јануара 2009. године);
- Побољшани Међународни рачуноводствени стандарди 2008. (у примени од 1. јануара 2009. године);
- IFRIC 15 - Уговори о изградњи стамбених и пословних објеката (у примени од 1. јануара 2009. године);

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД (наставак)

2.3. Стандарди и интерпретације који су издати али који нису још увек у примени (наставак)

- Побољшани МСФИ 1 - Права примена међународних стандарда финансијског извештавања (у примени од 1. јула 2009. године);
- IFRIC 17 - Расподела немонетарних средстава власницима (у примени од 1. јула 2009. године);
- IFRIC 18 – Трансфер имовине од стране купца (у примени од 1. јула 2009. године).

Финансијски извештаји су састављени у складу са начелом историјског трошка, осим ако је другачије наведено у рачуноводственим политикама које су дате у даљем тексту.

Предузеће је у састављању ових финансијских извештаја примењивало рачуноводствене политике образложене у напомени 3. Наведене рачуноводствене политике су конзистентно примењене за све презентоване извештајне периоде.

Финансијски извештаји Предузећа су исказани у хиљадама динара. Динар представља званичну извештајну валуту у Републици Србији.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА

3.1. Признавање и одмеравање прихода и расхода

Приходи се одмеравају по правичној вредности примљене накнаде или накнаде која ће се примити и представљају износе који се добијају за извршене услуге и продату робу у току редовног пословања, умањене за рабате, порез на додатну вредност и друге порезе при продаји.

Приходи од продаје производа и роба се признају када се роба испоручи и када су значајни ризици и користи од власништва над њом пренете на купца.

Признавање расхода врши се истовремено са признавањем прихода ради којих су ти расходи настали (принцип сучељавања прихода и расхода).

3.2. Приходи и расходи по основу камата

Приходи и расходи по основу камата, укључујући затезну камату и остале приходе и остале расходе везане за каматоносну активу, односно каматоносну пасиву, обрачунавају се и евидентирају у билансу успеха у периоду на који се односе.

3.3. Прерачунавање износа у страним средствима плаћања

Пословне промене у страним средствима плаћања током године прерачунавају се у динаре по званичном курсу важећем на дан сваке промене.

Све позиције средстава и обавеза у страним средствима плаћања се прерачунавају у њихову динарску противвредност по средњем курсу, важећем на дан биланса стања; осим ако уговором о кредиту и финансијском лизингу није другачије прецизирано.

Позитивне и негативне курсне разлике настале по основу прерачунавања девизних износа књиже су у корист или на терет биланса успеха.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.4. Нематеријална улагања

Нематеријална улагања су у књигама Предузећа исказана по набавној вредности, умањеној за акумулирану исправку вредности и евентуалне губитке од обезвређења.

Нематеријална улагања обухватају улагања у софтвер, лиценце и слична права стечена куповином и отписују се у року од 5 година.

3.5. Некретнине, постројења и опрема

Почетно мерење некретнина, постројења и опреме, који испуњавају услове за признавање средстава, врши се по набавној вредности.

Набавну вредност чини вредност по фактури добављача, увећана за зависне трошкове набавке и трошкове довођења средства у стање функционалне приправности, умањена за било које трговинске попусте и рабате.

Накнадни издаци за некретнине, постројења и опрему признају се као средство само када се тим издацима побољшава стање средства изнад његовог првобитно процењеног стандардног учинка. Сви остали накнадно настали издаци признају се као расход у периоду у којем су настали.

Некретнине, постројења и опрема након почетног признавања исказују се по набавној вредности умањеној за укупан износ обрачунате амортизације и укупан износ губитка због обезвређења.

Амортизација се равномерно обрачунава на набавну вредност основних средстава применом следећих годишњих стопа, са циљем да се средства у потпуности отпишу у току њиховог корисног века трајања:

Грађевински објекти	1.5% - 10%
Опрема	3.33% - 20%
Телекомуникациона опрема	7% - 11%
Путничка возила	15.5%
Намештај	11% - 16.5%
Рачунари	20%

На крају 2008. године руководство Предузећа је дало процену преосталог века трајања основних средстава, и по том основу је извршена корекција амортизационих стопа и амортизације за 2008. годину за материјално значајне ставке.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.6. Умањење материјалне имовине

На сваки датум биланса стања Предузеће преиспитује књиговодствене износе своје материјалне имовине да би утврдило постоје ли наговештаји да је дошло до губитака услед умањења вредности наведене имовине. Ако постоје такве назнаке, процењује се надокнадиви износ средства да би се могао утврдити евентуални губитак настао умањењем. Ако није могуће проценити надокнадиви износ појединог средства, Предузеће процењује надокнадиви износ јединице која генерише новац а којој то средство припада.

Надокнадива вредност је нето продајна цена или вредност у употреби, зависно од тога која је виша. За потребе процене вредности у употреби, процењени будући новчани токови дисконтују се до садашње вредности применом дисконтне стопе пре опорезивања која одражава садашњу тржишну процену временске вредности новца и ризике специфичне за то средство.

Ако је процењен надокнадиви износ средства (или јединице која генерише новац) мањи од књиговодственог износа, онда се књиговодствени износ тога средства (или јединице која генерише новац) умањује до надокнадивог износа. Губици од умањења вредности признају се одмах као расход, осим ако средство није земљиште или зграда које се не користи као инвестициона некретнина која је исказана по ревалоризираним износу, у којем случају се губитак од умањења исказује као смањење вредности настало ревалоризацијом средства.

Код накнадног поништења губитка од умањења вредности, књиговодствени износ средства (јединице која генерише новац) повећава се до ревидираног процењеног надокнадивог износа тога средства, при чему већа књиговодствена вредност не премашује књиговодствену вредност која би била утврђена да у претходним годинама није било признатих губитака на том средству (јединици која генерише новац) услед умањења вредности. Поништење губитка од умањења вредности одмах се признаје као приход, осим ако се предметно средство не исказује по процењеној вредности, у којем случају се поништење губитка од умањења вредности исказује као повећање услед ревалоризације.

3.7. Финансијски лизинг

Лизинг се класификује као финансијски лизинг у свим случајевима када се лизингом, на Предузеће, преносе у највећој мери сви ризици и користи који произилазе из власништва над средствима. Сваки други лизинг се класификује као оперативни лизинг. Средства која се држе по уговорима о финансијском лизингу се признају у билансу стања Предузећа по садашњој вредности минималних рата лизинга утврђених на почетку периода лизинга, ако су она мања од поштене вредности средства узетог на лизинг, у супротном се средства вреднују по поштој вредности. Одговарајућа обавеза према даваоцу лизинга се укључује у биланс стања као обавеза по финансијском лизингу.

3.8. Залихе

Залихе се исказују по цени коштања или по нето продајној вредности у зависности од тога која је нижа. Нето продајна вредност је цена по којој залихе могу бити продате у нормалним условима пословања након умањења цене за трошкове продаје.

Залихе робе у магацинима се воде по veleпродајним ценама. На крају обрачунског периода њихова вредност се своди на набавну вредност путем алокације одређеног дела разлике у цени на велико, израчунате на просечној основи, између набавне вредности продате робе и робе на залихама.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.8. Залихе (наставак)

Терећењем осталих расхода врши се исправка вредности залиха у случајевима када се оцени да је потребно свести вредност залиха на њихову нето продајну вредност. За оштећене залихе и залихе које по квалитету не одговарају стандардима врши се одговарајућа исправка вредности, или се у целисти отписују.

3.9. Финансијски инструменти

Финансијски инструменти се иницијално вреднују по фер вредности, увећаној за трошкове трансакција (изузев финансијских средстава или финансијских обавеза које се вреднују по фер вредности кроз биланс успеха), који су директно приписивани набавци или емитовању финансијског средства или финансијске обавезе.

Финансијска средства и финансијске обавезе се евидентирају у билансу стања Предузећа, од момента када се Предузеће уговорним одредбама везало за инструмент. Куповина или продаја финансијских средстава признаје се применом обрачуна на датум поравнања, односно датум када је средство испоручено другој страни.

Финансијска средства престају да се признају када Предузеће изгуби контролу над уговореним правима над тим инструментима, што се дешава када су права коришћења инструмената реализована, истекла, напуштена или уступљена. Финансијска обавеза престаје да се признаје када је обавеза предвиђена уговором испуњена, отказана или истекла.

Дугорочни финансијски пласмани

Дугорочни финансијски пласмани се састоје од учешћа у капиталу повезаних правних лица у земљи и иностранству, као и од пласмана у банке и друга правна лица.

Учешћа у капиталу повезаних предузећа у иностранству почетно се признају према набавној вредности извршених улагања увећаној за реинвестирану добит и умањеној за исправку вредности по основу умањења вредности.

Учешћа у капиталу повезаних предузећа у земљи су приказана по набавној вредности умањеној за исправку вредности по основу импаритетних губитака или процењеној фер вредности.

Учешћа у капиталу банака и осталих правних лица, за које не постоји активно тржиште и тржишне вредности, вреднована су по набавној вредности умањеној за исправку вредности.

Остали дугорочни финансијски пласмани

Остали дугорочни финансијски пласмани састоје се од потраживања по основу стамбених кредита датих радницима Предузећа са роком отплате до 20 година, исказаних по номиналној вредности која одражава садашњу вредност будућих новчаних токова дисконтвану уговореном каматном стопом. По процени руководства ефекти не примењивања МРС 39 “Финансијски инструменти: Признавање и одмеравање” по коме се дугорочна потраживања вреднују по амортизованој вредности применом ефективне каматне стопе нису од материјалног значаја за финансијске извештаје посматране у целини.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.9. Финансијски инструменти (наставак)

Потраживања од купаца

Потраживања од купаца исказана су по њиховој номиналној вредности, умањеној за исправке вредности ненаплативих потраживања. Исправка вредности потраживања од купаца се врши на терет биланса успеха за сва потраживања од домаћих купаца и купаца у иностранству која нису наплаћена у року од 180 дана од датума доспећа, умањена за износ обавеза према тим купцима. Ненаплатива потраживања се отписују на основу судске одлуке, према договору о поравнању између уговорних страна или на основу одлуке Управног одбора Предузећа. За потраживања од повезаних лица се не врши исправка вредности.

Готовина и готовински еквиваленти

У извештајима о токовима готовине, под готовином се подразумевају новчана средства у благајни и новчана средства на рачунима код пословних банака. Готовински еквиваленти су краткорочна, високо ликвидна улагања која се брзо претварају у познате износе готовине и нису под значајним утицајем ризика промена вредности. Готовински еквиваленти представљају орочени депозити код пословних банака на период до 90 дана.

Обавезе према добављачима

Обавезе према добављачима се процењују по њиховој номиналној вредности.

Обавезе по кредитима

Обавезе по кредитима исказују се у номиналном износу умањеном за отплате и увећаном за доспеле неотплаћене камате и, евентуално, за затезне камате.

3.10. Порези и доприноси

Текући порез на добитак

Текући порез на добитак представља износ који се обрачунава применом прописане пореске стопе од 10% на основицу утврђену пореским билансом, која представља износ добитка пре опорезивања по одбитку ефеката усклађивања прихода и расхода, у складу са пореским прописима Републике Србије, уз умањење за прописане пореске кредите.

Закон о порезу на добитак Републике Србије не предвиђа да се порески губици из текућег периода могу користити као основа за повраћај пореза плаћеног у претходним периодима. Међутим, губици из текућег периода исказани у пореском билансу могу се користити за умањење пореске основице будућих обрачунских периода, али не дуже од десет година.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.10. Порези и доприноси (наставак)

Одложени порез на добитак

Одложени порез на добитак се обрачунава коришћењем методе утврђивања обавеза према билансу стања, за привремене разлике произашле из разлике између пореске основе средстава и обавеза у билансу стања и њихове књиговодствене вредности. Важеће пореске стопе на дан биланса стања или пореске стопе које су након тог дана ступиле на снагу, користе се за утврђивање разграниченог износа пореза на добитак. Одложене пореске обавезе се признају за све опорезиве привремене разлике. Одложена пореска потраживања се признају за све одбитне привремене разлике и ефекте пореских губитака и пореских кредита, који се могу преносити у наредне фискалне периоде, до степена до којег ће вероватно постојати опорезиви добитак, а који се тиме може умањити.

Порези и доприноси који не зависе од резултата

Порези и доприноси који не зависе од резултата укључују порез на имовину, порезе и доприносе на зараде на терет послодавца, као и друге порезе и доприносе у складу са републичким, пореским и општим прописима. Ови порези и доприноси су приказани у оквиру осталих пословних расхода.

3.11. Бенефиције за запослене

Порези и доприноси фондовима за социјалну сигурност запослених

У складу са прописима који се примењују у Републици Србији, Предузеће је у обавези да плаћа доприносе државним фондовима којима се обезбеђује социјална сигурност запослених. Ове обавезе укључују доприносе за запослене на терет послодавца у износима обрачунатим по стопама прописаним релевантним законским прописима. Предузеће је, такође, обавезно да од бруто плата запослених обустави доприносе и да их, у име запослених, уплати тим фондовима. Доприноси на терет послодавца и доприноси на терет запосленог се књиже на терет расхода периода на који се односе.

Обавезе по основу отпремнина и јубиларних награда

Предузеће је у обавези да исплати запосленима отпремнине, у зависности од година рада проведених у предузећу, у висини од три зараде које је запослени остварио у месецу који претходи месецу у којем се исплаћује отпремнина, односно у висини просечне месечне зараде исплаћене у Предузећу за месец који претходи месецу у којем се исплаћује отпремнина, ако је то за запосленог повољније.

Поред наведеног, Предузеће је и у обавези да исплати јубиларне награде за 20 и 30 година рада у Предузећу и по одласку у пензију, плативе у златним новчићима од 3, 6 односно 9 грама злата.

Предузеће је извршило резервисања по основу обавеза по наведеним основама и одговарајућа обелодањивања су приказана у напмени 26.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.12. Правична (фер) вредност

Финансијски извештаји су приказани по методу првобитне набавне вредности, укључујући корекције и резервисања у циљу свођења позиција средстава на реалну вредност.

Пословна политика Предузећа је да обелодани информације о правичној вредности активе или пасиве за коју постоје званичне тржишне информације и када се правична вредност значајно разликује од књиговодствене вредности. Не постоји довољно тржишно искуство, стабилност и ликвидност код куповине и продаје финансијске активе или пасиве пошто званичне тржишне информације нису у сваком тренутку расположиве. Стога, правичну вредност није могуће поуздано утврдити. По мишљењу руководства, износи у финансијским извештајима одражавају реалну вредност која је у датим околностима најверодостојнија и најкориснија за потребе финансијског извештавања у складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Србије.

4. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПРОЦЕНА

Презентација финансијских извештаја захтева од руководства Предузећа коришћење најбољих могућих процена и разумних претпоставки, које имају ефекта на презентирани вредности средстава и обавеза, обелодањивање потенцијалних потраживања и обавеза на дан састављања финансијских извештаја, као и прихода и расхода у току извештајног периода. Ове процене и претпоставке су засноване на историјским и осталим информацијама расположивим на дан састављања финансијских извештаја. Стварни износи се могу разликовати од продењетних.

4.1. Процена и претпоставке

У наставку су приказане кључне претпоставке везане за будућност и остали извори процењивања, неизвесности на датум биланса стања које представљају значајан ризик, за материјалне корекције износа позиција биланса стања у следећој финансијској години.

4.2. Амортизација и стопа амортизације

Обрачун амортизације и стопе амортизације су засноване на пројектованом економском веку трајања некретнина, опреме и нематеријална улагања. Једном годишње Предузеће процењује економски век на основу тренутних предвиђања.

4.3. Одложена пореска средства

Одложена пореска средства призната су на све неискоришћене пореске кредите по основу улагања у некретнине и опрему до мере до које је извесно да је ниво очекиваних будућих опорезивих добитака довољан да се неискоришћени порески кредити могу искористити. Значајна процена од стране руководства Предузећа је неопходна да би се утврдио износ одложених пореских средстава која се могу признати, на основу периода настанка и висине будућих опорезивих добитака и стратегије планирања пореске политике.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

4. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПРОЦЕНА (наставак)

4.4. Исправка вредности потраживања

Обрачунали смо исправку вредности за сумњива и спорна потраживања, на основу процењених губитака услед немогућности купца да испуне неопходне обавезе. Наша процена је заснована на старосној анализи потраживања од купаца, историјским отписима, кредитним способностима наших купаца и променама у условима продаје, приликом утврђивања адекватности исправке вредности сумњивих и спорних потраживања. Ово укључује и претпоставке о будућем понашању купаца и резултујућим будућим наплатама. Руководство верује да није потребна додатна исправка вредности потраживања, изузев резервисања већ приказаних у финансијским извештајима.

4.5. Фер вредност

Фер вредност финансијских инструмената за које не постоји активно тржиште је одређена применом одговарајућих метода процене. Предузеће примењује професионални суд приликом избора одговарајућих метода и претпоставки.

Пословна политика Предузећа је да обелодани информације о правичној вредности активе и пасиве за коју постоје званичне тржишне информације и када се правична вредност значајно разликује од књиговодствене вредности. У Републици Србији не постоји довољно тржишног искуства, као ни стабилности и ликвидности код куповине и продаје потраживања и остале финансијске активе и пасиве, пошто званичне тржишне информације нису у сваком тренутку расположиве. Стога, правичну вредност није могуће поуздано утврдити у одсуству активног тржишта. Управа Предузећа врши процену ризика и, у случајевима када се оцени да вредност по којој се имовина води у пословним књигама неће бити реализована, врши исправку вредности. По мишљењу руководства Предузећа, износи у овим финансијским извештајима одражавају вредност која је, у датим околностима, најверодостојнија и најкориснија за потребе извештавања.

5. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ ПРОИЗВОДА, РОБА И УСЛУГА

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава	
	31. децембра	
	2008.	2007.
Приходи од продаје производа и услуга повезаним правним лицима (Напомена 32)	143,871	180,754
Приходи од продаје производа и услуга осталим правним лицима	33,594	-
Приходи од продаје робе	4,946	4,973
	<u>182,411</u>	<u>185,727</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

6. ПРИХОДИ ОД АКТИВИРАЊА УЧИНАКА

Приходи од активирања учинака за годину која се завршава 31. децембра 2008. године у укупном износу од 37,833 хиљаде динара, укључује износ од 14,647 хиљаде динара, а који се односи на директно приписане трошкове примања запослених некретнинама, постројењима и опреми, а по основу рада на пројекту Тигар 3., као и износ од 16,669 хиљада динара који се односи на капитализацију трошкова Socius Consulting у вези пројекта модернизације развоја трговачке мреже.

7. ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Трошкови канцеларијског материјала	5,338	4,590
Трошкови мазута	12,620	-
Трошкови хемикалија	945	-
Трошкови електричне енергије	9,635	2,388
Трошкови осталог горива и мазива	9,223	7,767
Трошкови осталог материјала	<u>2,612</u>	<u>2,388</u>
	<u>40,373</u>	<u>17,133</u>

Трошкови мазута, електричне енергије, осталог горива и мазива се у односу на претходне периоде највећим делом односе на стављање у употребу нове енергане у последњем кварталу 2008. године, а која обавља испоруку енергената за повезана правна лица.

8. ТРОШКОВИ ЗАРАДА, НАКНАДА ЗАРАДА И ОСТАЛИ ЛИЧНИ РАСХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Трошкови нето зарада	114,339	88,273
Трошкови пореза и доприноса на зараде на терет запослених	44,138	34,261
Трошкови пореза и доприноса на зараде на терет послодавца	27,535	21,757
Примања чланова управног и надзорног одбора	17,175	11,493
Трошкови отпремнина и јубиларних награда	1,287	6,817
Трошкови превоза запослених	3,590	2,077
Остали лични расходи	<u>15,992</u>	<u>15,922</u>
	<u>224,056</u>	<u>180,600</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

9. ТРОШКОВИ АМОРТИЗАЦИЈЕ И РЕЗЕРВИСАЊА

У хиљадама динара	
За годину која се завршава	
31. децембра	
2008.	2007.
14,631	17,072
-	660
<u>14,631</u>	<u>17,732</u>

Трошкови амортизације (напомена 18)
Трошкови резервисања

10. ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ РАСХОДИ

У хиљадама динара	
За годину која се завршава	
31. децембра	
2008.	2007.
108	107
6,206	5,759
4,255	6,020
24,406	14,047
3,510	150
22,209	13,289
1,744	1,329
3,796	4,605
18,612	10,166
3,685	2,374
31,719	44,803
16,210	32,010
6,873	10,875
29,045	9,251
33,492	11,367
8,942	7,667
1,788	1,458
5,462	3,517
1,945	1,389
5,393	5,438
6,042	5,830
<u>235,442</u>	<u>191,451</u>

Трошкови отпреме производа до купца
ПТТ услуге
Трошкови одржавања и оправке
Трошкови закупа
Трошкови сајмова
Трошкови рекламе и пропаганде
Трошкови комуналних услуга
Трошкови стручног образовања
Трошкови физичког обезбеђења
Здравствене услуге
Трошкови ревизије, адвокатских и других
консултантских услуга
Трошкови израде студије пројеката и стручне експертизе
истраживања и развоја тржишта
Трошкови културних и спортских манифестација
Остале непроизводне услуге
Трошкови осталих пореза и доприноса
Трошкови репрезентације
Премије осигурања
Трошкови платног промета
Трошкови чланарина
Стипендије и кредити студентима и ученицима
Остало

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

11. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Приходи од камата	8,043	8,091
Позитивне курсне разлике	9,320	25,271
Приходи од учешћа у добити:		
- повезана предузећа у земљи	236,600	281,424
- повезана предузећа у иностранству	8,794	7,157
	<u>262,757</u>	<u>321,943</u>

12. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Расходи од камата	94,456	62,360
Негативне курсне разлике	73,310	20,101
Остали финансијски расходи	30,377	6
	<u>198,143</u>	<u>82,467</u>

Остали финансијски расходи за годину која се завршава 31. децембра 2008. године у укупном износу од 30,377 хиљада динара се односе на трошкове факторинга (напомена 22).

13. ОСТАЛИ ПРИХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Добици од продаје основних средстава	504,203	6,499
Добици од преноса основних средстава (напомена 18)	421,780	-
Приходи од смањења обавеза	18,744	10,381
Укидање резервисања	374	-
Наплата отписаних потраживања	1,607	3,505
Добици од продаје хартија од вредности	138,684	113,721
Остало	18,987	19,159
	<u>1,104,379</u>	<u>153,265</u>

Добици од продаје основних средстава у 2008. годни у износу од 504,203 хиљаде динара, укључују добитак од продаје у износу од 502,233 хиљаде динара а по основу уговора о продаји склопљеног 27. марта 2008. године, између Предузећа и Тигар Tyres д.о.о., Пирот о продаји права коришћења земљишта са инфраструктуром и власништва над железничким колосеком нето садашње вредности 61,339 хиљаде динара.

Добици од продаје хартија од вредности за годину која се завршава 31. децембра 2008. годне у износу од 138,684 хиљаде динара односе се на продају 10% удела у предузећу Тигар Tyres д.о.о., Пирот компанији Michelin Finance, Холандија (напомена 37).

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

14. ОСТАЛИ РАСХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Губици од продаје основних средстава	83	6,924
Исправка вредности залиха (напомена 25)	-	158
Обезвређење учешћа у капиталу	141,787	154,338
Отпис потраживања	543,396	-
Остало	8,502	7,130
	<u>693,768</u>	<u>168,550</u>

Отпис потраживања за годину која се завршава 31. децембра 2008. године у износу од 543,396 хиљаде динара укључује износ од 542,319 хиљаде динара који се односи на отпис потраживања од повезаних правних лица.

15. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК

а) Компоненте пореза на добитак

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Текући порез	(41,133)	-
Одложени порески расход периода	(1,801)	(994)
	<u>(42,934)</u>	<u>(994)</u>

**б) Усаглашавање пореза на добитак и производа резултата пословања пре
опорезивања и прописане пореске стопе**

	У хиљадама динара 2008. 2007.	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Добитак пре опорезивања	211,037	49,728
Порез на добитак обрачунат по стопи од 10%	(21,104)	4,973
Капитални добици	-	11,328
Порески ефекти расхода који се не признају у пореском билансу	(45,631)	(16,708)
Порески кредити по основу улагања у основна средства	41,133	-
Непризнати порески губитак	(16,633)	-
Остало	(699)	(587)
	<u>(42,934)</u>	<u>(994)</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

15. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК (наставак)

в) Компоненте одложених пореских средстава/обавеза

	<u>У хиљадама динара</u> <u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Одложене пореске обавезе по основу разлике између пореске основе основних средстава и њихове књиговодствене вредности	655	2,456
	<u>655</u>	<u>2,456</u>

Одложена пореска средства на дан 31. децембра 2008. године у износу од 655 хиљада динара односе се на привремене разлике између основице по којој се грађевински објекти, опрема и нематеријална улагања признају у пореском билансу и износа по којима су та средства исказана у финансијским извештајима.

г) Непризната одложена пореска средства

На дан 31. децембра 2008. године Предузеће није признало одложена пореска средства по основу улагања у основна средства у укупном износу од 27,355 хиљада динара, услед неизвесности да ће будући опорезиви добици, на терет којих се одложена пореска средства могу искористити, бити расположиви. Напред наведени порески кредити истичу у следећим периодима:

<u>Година</u> <u>настанка</u>	<u>Година</u> <u>истека</u>	<u>У хиљадама динара</u> <u>Порески</u> <u>Кредити</u>
- 2006	2016	11,978
- 2007	2017	10,307
- 2008	2018	5,070
		<u>27,355</u>

16. ЗАРАДА ПО АКЦИЈИ

	<u>У хиљадама динара</u> <u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Нето добитак	168,103	48,734
Просечан пондерисани број акција у току године	<u>1,716,352</u>	<u>1,718,460</u>
Основна зарада по акцији (у динарима)	<u>97.94</u>	<u>28.36</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

17. НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА

	Лиценце	Остала нематеријална улагања	Нематеријална улагања у припреми	Укупно нематеријална улагања
Набавана вредност				
Стање 1. јануара 2007. године	7,129	1,107	-	8,236
Повећања	-	-	20	20
Стање 31. децембра 2007. године	<u>7,129</u>	<u>1,107</u>	<u>20</u>	<u>8,256</u>
Стање 1. јануара 2008. године	7,129	1,107	20	8,256
Повећања	-	-	19,060	19,060
Преноси	124	-	(124)	-
Стање 31. децембра 2008. године	<u>7,253</u>	<u>1,107</u>	<u>18,956</u>	<u>27,316</u>
Исправка вредности				
Стање 1. јануара 2007. године	4,142	1,107	-	5,249
Амортизација	1,425	-	-	1,425
Стање 31. децембра 2007. године	<u>5,567</u>	<u>1,107</u>	<u>-</u>	<u>6,674</u>
Стање 1. јануара 2008. године	5,567	1,107	-	6,674
Амортизација	1,426	-	-	1,426
Стање 31. децембра 2008. године	<u>6,993</u>	<u>1,107</u>	<u>-</u>	<u>8,100</u>
Садашња вредност на дан:				
- 31. децембра 2008. године	<u>260</u>	<u>-</u>	<u>18,956</u>	<u>19,216</u>
- 31. децембра 2007. године	<u>1,562</u>	<u>-</u>	<u>20</u>	<u>1,582</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

18. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА, ОПРЕМА И НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА

	У хиљадама динара					
	Земљиште	Грађевински објекти	Опрема	Основна средства у припреми	Улагања у туђа основна средства	Укупно основна средства
Набавана вредност						
Стање 1. јануара 2007. године	89,244	245,896	114,436	94,324	-	543,900
Повећања	-	-	-	171,346	150	171,496
Пренеси са основних средстава у припреми	2,578	1,153	11,849	(15,580)	-	-
Продаја	-	(21,314)	(1,752)	-	-	(23,066)
Расходовања по попису	-	-	(5,443)	-	-	(5,443)
Остало	220	-	-	-	-	220
Стање 31. децембра 2007. године	<u>92,042</u>	<u>225,735</u>	<u>119,090</u>	<u>250,090</u>	<u>150</u>	<u>687,107</u>
Стање 1. јануара 2008. године	92,042	225,735	119,090	250,090	150	687,107
Повећања	-	-	-	564,739	-	564,739
Пренеси са основних средстава у припреми	-	103,518	150,230	(253,748)	-	-
Пренеси повезаним правним лицима	-	(75,520)	-	(342,614)	-	(418,134)
Продаја	(56,405)	(27,846)	-	-	-	(84,251)
Расходовања по попису	-	(744)	(2,405)	(179)	-	(3,328)
Остало	-	-	(4,920)	-	-	(4,920)
Стање 31. децембра 2008. године	<u>35,637</u>	<u>225,143</u>	<u>261,995</u>	<u>218,288</u>	<u>150</u>	<u>741,213</u>
Исправка вредности						
Стање 1. јануара 2007. године	-	64,135	82,598	-	-	146,733
Амортизација	-	4,840	10,807	-	-	15,647
Продаја	-	(1,776)	(1,752)	-	-	(3,528)
Расходовања по попису	-	-	(5,315)	-	-	(5,315)
Стање 31. децембра 2007. године	<u>-</u>	<u>67,199</u>	<u>86,338</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>153,537</u>
Стање 1. јануара 2008. године	-	67,199	86,338	-	-	153,537
Амортизација	-	3,425	9,750	-	30	13,205
Пренеси повезаним правним лицима	-	(15,536)	-	-	-	(15,536)
Продаја	-	(21,442)	-	-	-	(21,442)
Расходовања по попису	-	-	(2,322)	-	-	(2,322)
Стање 31. децембра 2008. године	<u>-</u>	<u>33,646</u>	<u>93,766</u>	<u>-</u>	<u>30</u>	<u>127,442</u>
Садашња вредност на дан:						
- 31. децембра 2008. године	<u>35,637</u>	<u>191,497</u>	<u>168,229</u>	<u>218,288</u>	<u>120</u>	<u>613,771</u>
- 31. децембра 2007. године	<u>92,042</u>	<u>158,536</u>	<u>32,752</u>	<u>250,090</u>	<u>150</u>	<u>533,570</u>

Над грађевинским објектима и фабричким кругом постоји укњижена хипотека првог реда у корист Alpha Банк А.Д., Београд, којом се обезбеђују новчана потраживања банке по основу издавања гаранција за уредну отплату рефинансираних иностраних кредита. На основу нових уговора о репрограмирању и отпису главнице и камате потписаним са Alpha Банк А.Д., Београд на дан 6. октобра 2004. године, неотплаћени дуг по тим кредитима, на дан 31. децембра 2008. године, износи USD 1,264,356 и EUR 1,674,665 односно у динарској противвредности укупно 227,905 хиљаде динара (напомена 28).

На катастарској парцели 3390/3, зграда бр. 1 из листа непокретности 7950 КО Пирот успостављено је заложно право у корист Московска банка а.д., Београд а по основу краткорочног кредита одобреног у износу од 112,000 хиљаде динара. (напомена 29)

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

18. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА, ОПРЕМА И НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА
(наставка)

Предузеће је у току 2008. године извршило следеће преносе повезаним правним лицима:

- грађевинских објеката у склопу фабричког круга Предузећа и хотел Планинарски дом, укупне нето садашње вредности у износу од 59,984 хиљаде динара следећим повезаним правним лицима Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот, Тигар Планинарски дом д.о.о., Пирот, Тигар Incon д.о.о., Пирот и Тигар Tours д.о.о., Пирот. Грађевински објекти су пренети по процењеној вредности од стране стручног тима Предузећа у укупном износу од 180,939 хиљаде динара.
- основних средстава у припреми – Главне производне хале са анексима за производњу обуће, укупне нето садашње вредности у износу од 342,614 хиљаде динара повезаном правном лицу Тигар Обућа д.о.о., Пирот. Пренос је извршен по процењеној вредности од стране овлашћених проценитеља Conzit д.о.о., Београд у укупном износу од 643,439 хиљаде динара.

У складу са Мишљењем Министарства од 22. јануара 2009. године, Предузеће је приликом преноса грађевинских објеката и основних средстава у припреми у повезана правна лица (у оквиру поступка докапитализације), разлику између вредности улога у повезана правна лица по процењеној вредности и нето садашње вредности пренетих средстава у укупном износу од 421,780 хиљада динара (напомена 13) евидентирало у корист биланса успеха као добитке од преноса средстава.

19. УЧЕШЋА У КАПИТАЛУ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Учешћа у капиталу повезаних правних лица	1,865,216	1,025,378
Минус: Исправка вредности (напомена 25)	(14,571)	(253,715)
	1,850,645	771,663
Учешћа у Тигар Tyres д.о.о., Пирот расположиви за продају	324,759	649,517
Учешћа у капиталу банака	137	137
Учешћа у капиталу других правних лица	19	19
	2,175,560	1,421,336

Предузеће је извршило продају 10% удела у предузећу Тигар Tyres.д.о.о, Пирот компанији Michelin, Netherlands. Тако да на дан 31. децембра 2008. године, учешће Предузећа у капиталу Тигар Tyres д.о.о, Пирот, износи 20%.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

19. УЧЕШЋА У КАПИТАЛУ (наставак)

	% Учешћа	У хиљадама динара	
		31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Учешћа у капиталу повезаних правних лица (брutto)			
У иностранству:			
- Тигар Americas, Јацксонвилле, Флорида	100.00	35,743	27,533
- Тигар Europe, Лондон	50.00	122,406	122,406
- Тигар Партнер, Скопје	70.00	19,898	19,898
- Тигар Montenegro, Подгорица	80.00	2,882	1,035
- Тигар Trade, Бања Лука	70.00	7,322	6,376
		<u>188,251</u>	<u>177,248</u>
У земљи:			
- Тигар Трговине д.о.о., Пирот	100.00	230,631	230,631
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	100.00	820,486	177,046
- Тигар Хемијски производи д.о.о, Пирот	100.00	99,740	99,740
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	100.00	179,522	179,522
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	100.00	102,774	24,875
- Тигар Физичко обезбеђење д.о.о., Пирот	100.00	13,755	13,755
- Тигар Хотел Планинарски дом д.о.о., Пирот	100.00	85,164	7,069
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	100.00	9,103	2,472
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	100.00	35,282	16,969
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	100.00	1,348	1,348
- Тигар Интер Риск д.о.о., Пирот	100.00	1,372	1,372
- Тигар Експорт Импорт д.о.о., Пирот	100.00	43	43
- Тигар – Слободна царинска зона, Пирот	74.31	85,050	81,615
- П канал, Пирот	75.00	400	400
- Дом спортова а.д., Пирот	50.00	11,871	11,106
- Агенција за развој Старе планине, Пирот	40.00	122	122
- "БАQM", Београд	0.10	45	45
- Тигар Trade	100.00	45	-
- Пирот Енерго		212	-
		<u>1,676,965</u>	<u>848,130</u>
		<u>1,865,216</u>	<u>1,025,378</u>

Предузеће је у току 2008. године уплатило повезаним предузећима Тигар обућа д.о.о., Пирот, Тигар Хемијски производи д.о.о, Пирот, Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот, Тигар Хотел Планинарски дом д.о.о., Пирот, Тигар Трговине д.о.о., Пирот и Тигар Експорт Импорт д.о.о., Пирот износ од 380,930 хиљаде динара, како би се наведена средства даље искористила за покриће акумулираних губитака за пословну 2007. годину и претходне периоде.

20. ОСТАЛИ ДУГОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ

Остали дугорочни финансијски пласмани исказани у билансу стања на дан 31. децембра 2008. године у износу од 51,138 хиљада динара (31. децембра 2007. године: 55,011 хиљада динара) односе се на потраживања од радника по основу датих дугорочних стамбених кредита са роком отплате до 20 година, од датума потписивања уговора и каматном стопом у распону од 1.5% до 2% на годишњем нивоу.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

21. ЗАЛИХЕ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Роба	-	2,282
Дати аванси	16,638	20,744
Мазут	8,765	-
Остали материјал	3,608	-
	<u>29,011</u>	<u>23,026</u>
Минус: Исправка вредности залиха и датих аванса	-	(288)
	<u>29,011</u>	<u>22,738</u>

22. ПОТРАЖИВАЊА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Потраживања од повезаних правних лица	83,524	188,320
Потраживања од купаца у земљи	3,159	69,306
Потраживања по основу учешћа у добити	223,152	236,854
Потраживања од запослених	4,176	5,796
Остала потраживања	2,601	4,514
	<u>316,612</u>	<u>504,790</u>
Минус: Исправка вредности потраживања	(1,450)	(55,524)
	<u>315,162</u>	<u>449,266</u>

Предузеће је у току 2008. године продало потраживање од Тигар Tyres д.о.о, Пирот у износу од 281,786 хиљаде динара Banca Intesa а.д., Београд а по основу уговора о факторингу и остварило негативне ефекте продаје у износу од 30,377 хиљада динара (напомена 12).

23. КРАКТОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Краткорочне позајмице зависним правним лицима	460,044	649,266
Краткорочне бескаматне позајмице зависним правним лицима	5,593	2,078
Краткорочно доспеће учешћа у Тигар Tyres д.о.о., Пирот	324,758	324,758
Остали краткорочни финансијски пласмани	601	1,002
	<u>790,996</u>	<u>977,104</u>

Краткорочне позајмице зависним правним лицима на дан 31. децембар 2008. годне у износу од 460,044 хиљада динара се односи позајмице дате повезаним лицима за потребе одржавање текуће ликвидности са роком доспећа до године дана. Камата је уговорена у висини најмање каматне стопе које Предузеће има код пословних банака.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

24. ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ И ГОТОВИНА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Текући рачуни	5,732	21,177
Девизни рачуни	1,802	89,489
Благајна	335	505
Остала новчана средстава	45,066	2,106
	<u>52,935</u>	<u>113,277</u>

Остала новчана средства у износу од 45,066 хиљаде динара, укључује гарантни депозит у износу од 43,249 хиљаде динара положен у Societe Generale Банка Србија а.д., Београд ради обезбеђења краткорочног кредита одобрен Тигар Трговине д.о.о., Пирот. Наведена средства су расположива након измирења уговором предвиђене обавезе Тигар Трговине д.о.о., Пирот, а најкасније до 30. септембра 2009. године. (напомена 36)

25. ПРОМЕНЕ НА ИСПРАВКАМА ВРЕДНОСТИ

	Учешћа у капиталу	Залихе	Аванси	У хиљадама динара	
				Потражи- вања	Укупно
Стање на почетку године	253,715	158	130	55,524	309,527
Наплата потраживања (напомена 13)	-	-	-	(1,607)	(1,607)
Отписи раније формираних исправки вредности	-	(158)	(130)	(52,467)	(52,755)
Покриће губитака на терет учешћа	(239,144)	-	-	-	(239,144)
Стање на крају године	<u>14,571</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>1,450</u>	<u>16,021</u>

26. КАПИТАЛ

Структура акцијског капитала на дан 31. децембра 2008. године према изводу Централног Регистра Депоа и клиринга хартија од вредности „Тигра“ А.Д., Пирот је следећа:

	Број акција	%	У хиљадама
			динара
Акцијски фонд Републике Србије	429,429	25%	515,315
Републички фонд ПИО	149,981	9%	179,977
ARTIO INT. EQUITZ FUND	120,801	7%	144,961
Raiffeisen Bank, Vienna	108,304	6%	129,965
Societe Generale Банка Србија а.д., Београд	43,560	3%	52,272
Erste Bank Custody	42,317	2%	50,780
STICHTING SHELL PENSIONENFONDS	23,970	1%	28,764
Societe Generale Банка Србија а.д., Београд	23,496	1%	28,195
Тигар а.д., Пирот	21,957	1%	26,348
Uni credit banka Custody	17,000	1%	20,400
Остали	737,645	44%	885,175
	<u>1,718,460</u>	<u>100%</u>	<u>2,062,152</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

26. КАПИТАЛ (наставак)

Структура акцијског капитала на дан 31. децембра 2007. године према изводу Централног Регистра Депоа и клиринга хартија од вредности „Тигра“ А.Д., Пирот је следећа:

	<u>Број акција</u>	<u>%</u>	<u>У хиљадама динара</u>
Акцијски фонд Републике Србије	429,429	25%	515,315
Републички фонд ПИО	149,981	9%	179,977
Uni credit banka a.d., Београд	139,980	8%	167,976
QVT Fund, USA	57,760	3%	69,312
Raiffeisen Bank, Vienna	46,679	3%	56,015
Global Fund, USA	21,934	1%	26,321
Нуро Алре Адриа Банка А.Д., Београд	12,226	1%	14,671
Делта Generali Осигурање А.Д., Београд	11,675	1%	14,010
А банка Випа ДД, Љубљана	11,322	1%	13,586
А.Д. ДДОР, Нови Сад	6,615	0%	7,938
Остали	830,859	48%	997,031
	<u>1,718,460</u>	<u>100%</u>	<u>2,062,152</u>

Акцијски капитал на дан 31. децембра 2008. године састоји се од 1,718,460 обичних акција номиналне вредности од 1,200 динара по једној акцији.

27. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА

Дугорочна резервисања, која на дан 31. децембра 2008. године износе 7,624 хиљада динара у потпуности се односе на дугорочна резервисања за накнаде запосленима по основу законских отпремнина за пензију.

Претпоставке коришћене у процени актуара су следеће:

	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Номинална дисконтна стопа	12%	9%
Очекивана стопа номиналног раста зарада	2%	2%

Кретања на дугорочним резервисањима за накнаде запосленима су била следећа:

	<u>У хиљадама динара</u>	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Стање на дан 1. јануара	7,998	4,333
Издавања на терет резултата ранијих година	-	3,005
Издавања на терет биланса успеха	-	660
Укидање резервисања (напомена 13)	(374)	-
Стање на дан 31. децембра	<u>7,624</u>	<u>7,998</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

28. ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Дугорочни кредити	227,905	220,600
Обавезе по основу финансијског лизинга	3,077	4,124
	230,982	224,724
Минус: Текућа доспећа дугорочних обавеза	(32,479)	(21,835)
	<u>198,503</u>	<u>202,889</u>

а) Дугорочни кредити

Кредитор	Годишња каматна стопа	Валута		У хиљадама динара	
		Ознака	Износ	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
<i>Рефинансирани кредити преко Alpha bank А.Д., Београд:</i>					
	5.5 %				
Berliner bank А.Г., Берлин	годишње	EUR	377,007	33,403	32,847
Algemene bank Nederland N.V., Амстердам	5.6 % годишње	EUR	1,297,659	114,974	113,060
The first national bank of Chicago, Чикаго	5.5 % годишње	USD	1,264,356	79,528	74,693
				<u>227,905</u>	<u>220,600</u>
Текуће доспеће дугорочних кредита				(29,770)	(19,976)
				<u>198,135</u>	<u>200,624</u>

Доспеће обавеза по дугорочним кредитима је следеће:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
До 1 године	29,770	19,976
Од 2 до 5 година	198,135	164,555
Преко 5 година	-	36,069
	<u>227,905</u>	<u>220,600</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

28. ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (наставак)

б) Обавезе по основу финансијског лизинга

	Збир минималних рата лизинга		У хиљадама динара Садашња вредност минималних рата лизинга	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
<i>Доспева за плаћање:</i>				
- до једне године	2,891	2,186	2,709	1,859
- од једне до пет година	373	2,405	368	2,265
	3,264	4,591	3,077	4,124
Минус будући трошкови финансирања	(187)	(467)	-	-
Садашња вредност минималних рата лизинга	<u>3,077</u>	<u>4,124</u>	<u>3,077</u>	<u>4,124</u>
Укључено у финансијске извештаје као:				
Текући део дугорочних обавеза			2,709	1,859
Остале дугорочне обавезе			368	2,265
			<u>3,077</u>	<u>4,124</u>

29. КРАТКОРОЧНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Краткорочни кредити у земљи	861,203	549,118
Текућа доспећа дугорочних кредита и лизинга	32,479	21,835
	<u>893,682</u>	<u>570,953</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

29. КРАТКОРОЧНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ (наставак)

Краткорочни кредити у земљи

Кредитор	Каматна стопа	Период одобрења	Валута	Ознака	Износ	У хиљадама динара	
						31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
<i>Кредити у девизама:</i>							
Banca Intesa а.д., Београд	7.5 % годишње	1 година	EUR		500,000	-	39,618
Alpha Bank а.д., Београд	6%-8% годишње	1 година	EUR		3,410,000	-	270,213
Агенција за осигурање и финансирање извоза	12-м ЕУРИБОР + 2%. Годишње	1 година	EUR		1,000,000	-	79,235
Unicredit bank а.д. Beograd	1m ЕУРИБОР + 3,9% годишње	1 година	EUR		1,000,000	88,601	-
Агенција за осигурање и финансирање извоза	6-месечни ЕУРИБОР + 2% годишње	6 месеци	EUR		200,000	17,720	-
Агенција за осигурање и финансирање извоза	4% годишње	6 месеци	EUR		500,000	44,301	-
						150,622	389,066
<i>Кредити у динарима:</i>							
АИК Банка а.д., Ниш	6m ЕУРИБОР + 3.5% годишње	1 година	RSD			-	80,000
Unicredit банка а.д., Београд	13.2% годишње	1 година	RSD			-	80,052
Banca Intesa а.д. Beograd	1% месечно	1 година	RSD			120,000	-
Banca Intesa а.д. Beograd	1% месечно	1 година	RSD			282,000	-
АИК банка а.д. Ниш	1.8% месечно	6 месеци	RSD			80,000	-
АИК банка а.д. Ниш	1.9% месечно	6 месеци	RSD			40,000	-
АИК банка а.д. Ниш	2% месечно	6 месеци	RSD			30,000	-
Московска банка а.д., Београд	1.65% месечно	6 месеци	RSD			112,000	-
						664,000	160,052
Тигар Хемијски производи д.о.о, Пирот						36,000	-
Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот						5,880	-
Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот						4,700	-
						46,580	-
						893,682	549,118

Остале краткорочне финансијске обавезе у износу од 46,580 хиљада динара односе се на краткорочне позајмице од повезаних лица за потребе одржавања текуће ликвидности са роком доспећа до године дана. Камата је уговорена у висини најмање каматне стопе које Предузеће има код пословних банака.

30. ОБАВЕЗЕ ИЗ ПОСЛОВАЊА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Примљени аванси, депозити и кауције	472	5,171
Добављачи, повезана правна лица (напомена 32)	74,152	37,300
Добављачи у земљи	43,329	40,950
Добављачи у иностранству	7,877	364
Остале обавезе из пословања	805	825
Нефактурисане обавезе према добављачима	37,918	7,812
	164,553	92,422

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

31. ОСТАЛЕ КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ И ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Обавезе за бруто зараде	15,988	14,113
Обавезе за камате	7,132	2,974
Пасивна временска разграничења	5,352	10,165
Обавезе за дивиденде	8,535	4,216
Остале краткорочне обавезе	461	439
	<u>37,468</u>	<u>31,907</u>

32. ОДНОСИ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА

	У хиљадама динара	
	2008.	2007.
Биланс стања		
Актива		
<u>Учешћа у капиталу (нето)</u>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	649,517	974,275
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	820,486	140,766
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	99,740	78,840
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	179,522	26,918
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	9,104	2,472
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	102,774	24,875
- Тигар Планинарски дом д.о.о., Пирот	85,164	5,785
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	1,348	1,348
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	13,755	13,755
- Тигар Трговине д.о.о., Пирот	230,631	202,556
- АД за управљање слободном зоном "Пирот", Пирот	85,050	81,615
- Тигар Montenegro д.о.о., Подгорица, Црна Гора	2,882	1,035
- Тигар Inter Risk д.о.о., Пирот	1,372	1,372
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	34,464	16,150
- Тигар Export-Import д.о.о., Пирот	43	43
- Тигар Trade д.о.о., Пирот	44	-
- Tigar Americas inc. Jacksonville, USA	23,470	15,260
- Tigar Europe Ltd., London, UK	122,406	122,406
- Тигар Партнер д.о.о., Скопље, Македонија	19,898	19,898
- Тигар Trade д.о.о., Бања Лука	7,322	6,377
Остали	11,128	10,147
	<u>2,500,118</u>	<u>1,745,893</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

32. ОДНОСИ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (наставак)

Биланс стања Актива	У хиљадама динара	
	2008.	2007.
<i>Дати аванси</i>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	595	-
- Тигар Планинарски дом д.о.о., Пирот	147	-
	<u>742</u>	<u>-</u>
<i>Потраживања по основу продаје</i>		
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	34,315	57,142
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	21,063	1,473
- Тигар Трговине д.о.о., Пирот	4,810	32,926
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	4,203	51,171
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	3,523	27,081
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	4,665	4,755
- АД за управљање слободном зоном "Пирот", Пирот	3,053	2,350
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	2,326	-
Остали	5,566	10,947
	<u>83,524</u>	<u>187,845</u>
<i>Потраживања по основу учешћа у добити</i>		
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	181,417	-
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	17,226	30,544
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	12,293	-
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	5,277	109,000
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	559	725
- Тигар Партнер д.о.о., Скопље, Македонија	2,962	-
- Тигар Montenegro д.о.о., Подгорица, Црна Гора	765	-
- Тигар Inter Risk д.о.о., Пирот	1,111	-
- Тигар Export-Import д.о.о., Пирот	201	1,666
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	1,323	5,000
Остали	18	18
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	-	89,700
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	-	201
	<u>223,152</u>	<u>236,854</u>
<i>Краткорочне позајмице повезаним лицима</i>		
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	2,971	2,078
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	2,269	-
- Тигар Трговине д.о.о., Пирот	353	-
	<u>5,593</u>	<u>2,078</u>
<i>Остала потраживања</i>		
- Тигар Трговине д.о.о., Пирот	109,709	241,512
- Тигар Export-Import д.о.о., Пирот	336,910	199,003
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	-	97,815
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	-	100,886
Остали	13,425	10,525
	<u>460,044</u>	<u>649,741</u>
Укупно, актива	<u><u>3,273,173</u></u>	<u><u>2,822,411</u></u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

32. ОДНОСИ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (наставак)

	У хиљадама динара	
	2008.	2007.
Биланс стања		
Пасива		
<u>Дати аванси</u>		
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	191	-
<u>Добављачи</u>		
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	60,098	32,950
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	5,238	-
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	2,272	-
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	1,874	754
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	1,263	2,394
- Тигар Export-Import д.о.о., Пирот	944	261
- Тигар Трговине д.о.о., Пирот	782	302
Остали	764	340
- АД за управљање слободном зоном "Пирот", Пирот	385	-
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	274	226
- Тигар Планинарски дом д.о.о., Пирот	147	-
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	90	73
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	21	-
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	-	-
	74,152	37,300
<u>Остале обавезе</u>		
- Hemijski proizvodi	36,000	-
- Tehnicka guma	5,880	-
- Poslovni servis	4,700	-
	46,580	-
Укупно, пасива	120,923	37,300
Нето актива	3,152,250	2,785,111

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

32. ОДНОСИ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (наставак)

	У хиљадама динара	
	2008.	2007.
Приходи		
<u>Приходи од продаје производа и услуга</u>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	64,423	106,616
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	27,034	27,187
- Тигар Трговине д.о.о., Пирот	17,078	17,153
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	12,825	10,900
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	8,726	7,672
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	5,547	4,954
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	4,693	3,127
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	999	889
- Тигар Export-Import д.о.о., Пирот	674	603
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	524	459
Остали	519	459
- Тигар Планинарски дом д.о.о., Пирот	415	367
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	414	368
	<u>143,871</u>	<u>180,754</u>
<u>Приходи од закупнина</u>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	26,016	49,334
- АД за управљање слободном зоном "Пирот", Пирот	75	135
- Тигар Трговине д.о.о., Пирот	-	235
- Тигар Планинарски дом д.о.о., Пирот	-	230
Остали	-	845
	<u>26,091</u>	<u>50,779</u>
<u>Финансијски приходи</u>		
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	181,417	5,700
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	27,304	90,532
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	12,293	749
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	5,400	5,261
- АД за управљање слободном зоном "Пирот", Пирот	5,389	3,067
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	5,277	116,971
- Тигар Montenegro д.о.о., Подгорица, Црна Гора	3,693	1,886
- Тигар Партнер д.о.о., Скопље, Македонија	2,962	2,362
- Тигар Trade д.о.о., Бања Лука	1,892	2,388
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	1,726	26,504
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	1,323	5,236
- Тигар Inter Risk д.о.о., Пирот	1,111	851
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	559	6,725
- Тигар Export-Import д.о.о., Пирот	201	4,138
- Тигар Трговине д.о.о., Пирот	-	6,266
- Тигар Планинарски дом д.о.о., Пирот	-	37
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	-	589
Остали	-	1,690
	<u>250,547</u>	<u>280,952</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

32. ОДНОСИ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (наставак)

	У хиљадама динара	
	2008.	2007.
Приходи		
<u>Приходи од продаје учешћа у капиталу</u>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	138,683	113,721
<u>Приходи од продаје основних средстава</u>		
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	502,233	-
<u>Капитални добици по основу преноса имовине</u>		
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	300,712	-
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	65,635	-
- Тигар Планинарски дом д.о.о., Пирот	36,649	-
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	14,831	-
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	3,953	-
	421,780	-
Укупно, приходи	<u>1,483,205</u>	<u>626,206</u>
Расходи		
<u>Трошкови производних услуга</u>		
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	7,619	460
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	6,760	7,524
- Тигар Export-Import д.о.о., Пирот	3,721	2,153
- Тигар Трговине д.о.о., Пирот	1,138	1,278
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	795	889
- Тигар Планинарски дом д.о.о., Пирот	790	585
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	260	106
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	51	14
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	13	15
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	-	2,764
Остали	-	411
	21,147	16,199
<u>Трошкови нематеријалних услуга</u>		
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	18,623	10,166
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	7,067	6,038
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	2,105	1,928
- Тигар Планинарски дом д.о.о., Пирот	1,845	2,158
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	1,173	1,747
- Тигар Трговине д.о.о., Пирот	498	12
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	380	410
- Тигар Export-Import д.о.о., Пирот	125	1,470
- Тигар Inter Risk д.о.о., Пирот	78	48
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	62	109
- АД за управљање слободном зоном "Пирот", Пирот	20	-
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	15	6
- Тигар Тугес д.о.о., Пирот	-	142
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	-	4
Остали	-	5,918
	<u>31,991</u>	<u>30,156</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

32. ОДНОСИ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (наставак)

	У хиљадама динара	
	2008.	2007.
Биланс успеха		
Расходи		
<i>Остали расходи</i>		
Тигар Обућа д.о.о., Пирот	267,188	36,280
Тигар Export-Import д.о.о., Пирот	199,003	3
Тигар Трговине д.о.о., Пирот	153,774	28,075
Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	30,968	20,900
Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	27,887	66,981
Тигар Планинарски дом д.о.о., Пирот	3,893	1,284
Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	1,393	-
Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	-	130
Тигар Incon д.о.о., Пирот	-	818
Остали	-	559
	<u>684,106</u>	<u>155,030</u>
Укупно расходи	<u>737,244</u>	<u>201,385</u>
Нето приходи	<u>745,961</u>	<u>424,821</u>

Трошкови бруто зарада руководству предузећа износе 26,332 хиљаде динара

33. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА

Управљање ризиком капитала

Не постоји формални оквир за управљање ризиком капитала Предузећа. Руководство Предузећа разматра капитални ризик, на основама ублажавања ризика и уверења да ће Предузеће бити у могућности да одржи принцип сталности пословања, истовремено максимизирајући повећање профита власника, преко оптимизације дуга и капитала. Структура капитала Предузећа састоји се од дуговања, укључујући дугорочне кредите образложене у напмени 27, осталих дугорочних обавеза, готовине и готовинских еквивалената и капитала који се приписује власницима, а који укључује уделе, остали капитал, резерве као и нераспоређени добитак. На основу тог прегледа Предузеће уравниотржава структуру капитала преко исплате дивиденди, нових дугорочних инвестиција као и узимања нових кредита или откупа постојећих.

Лица која контролишу финансије на нивоу Предузећа врше преглед структуре капитала на годишњем нивоу. Као део тог прегледа, руководство Предузећа разматра цену капитала и ризик повезан са врсотм капиталом.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

33. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Управљање ризиком капитала (наставак)

Показатељи задужености Предузећа са стањем на крају године били су следећи:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Задуженост а)	1,092,185	773,842
Готовина и готовински еквиваленти	(52,935)	(113,277)
Нето задуженост	1,039,250	660,565
Капитал б)	2,736,793	2,685,839
Рацио укупног дуговања према капиталу	<u>0.38</u>	<u>0.25</u>

а) Дуговање се односи на дугорочне и краткорочне кредите и остале финансијске обавезе.

б) Капитал укључује основни капитал, емисиону премију, резерве као и акумулирани добитак и умањење капитала за откупљене сопствене акције које нису продате.

Значајне рачуноводствене политике у вези са финансијским инструментима

Детаљи значајних рачуноводствених политика, као и критеријуми и основе за признавање прихода и расхода за све врсте финансијских средстава и обавеза обелодањени су у напомени 3 ових финансијских извештаја.

Категорије финансијских инструмената

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Финансијска средства		
Дугорочни финансијски пласмани	376,053	704,684
Потраживања од купаца	85,233	202,102
Остала потраживања	223,152	236,854
Готовина и готовински еквиваленти	52,935	113,277
Краткорочни финансијски пласмани	466,238	1,301,862
	<u>1,528,369</u>	<u>2,558,779</u>
Финансијске обавезе		
Дугорочни кредити	198,503	202,889
Обавезе из пословања	163,276	86,426
Текућа доспећа дугорочних кредита	32,480	21,835
Краткорочни кредити	814,622	549,118
Остале финансијске обавезе	46,580	-
	<u>1,255,461</u>	<u>860,268</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

33. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Категорије финансијских инструмената (наставак)

Основни финансијски инструменти Предузећа су готовина и готовински еквиваленти, потраживања, финансијски пласмани који настају директно из пословања Предузећа, као и дугорочни зајмови, обавезе према добављачима и остале обавезе чија је основна намена финансирање текућег пословања Предузећа. У нормалним условима пословања Предузеће је изложено ниже наведеним ризицима.

Циљеви управљања финансијским ризицима

Финансијски ризици укључују тржишни ризик (девизни и каматни), кредитни ризик, и ризик ликвидности. Финансијски ризици се сагледавају на временској основи и преваходно се избегавају смањењем изложености Предузећа овим ризицима. Предузеће не користи никакве финансијске инструменте како би избегло утицај финансијских ризика на пословање из разлога што такви инструменти нису у широкој употреби, нити постоји организовано тржиште таквих инструмената у Републици Србији.

Тржишни ризик

У свом пословању Предузеће је изложено финансијским ризицима од промена курса страних валута и промена каматних стопа.

Није било значајнијих промена у изложености Предузећа тржишном ризику, нити у начину на који Предузеће управља или мери тај ризик.

Девизни ризик

Предузеће је изложено девизном ризику првенствено преко готовине и готовинских еквивалената, потраживања од купаца, дугорочних кредита и обавеза према добављачима који су деноминирани у иностраној валути. Предузеће не користи посебне финансијске инструменте као заштиту од ризика, обзиром да у Републици Србији такви инструменти нису уобичајени.

Стабилност економског окружења у којем Предузеће послује, у великој мери зависи од мера Владе Републике Србије у привреди, укључујући и успостављање одговарајућег правног и законодавног оквира.

Књиговодствена вредност монетарних средстава и обавеза исказаних у иностраној валути на датум извештавања у Предузећу биле су следеће:

	Средства		У хиљадама динара Обавезе	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
EUR	23,280	84,682	310,949	544,910
USD	17	26	80,726	77,456
	<u>23,297</u>	<u>84,708</u>	<u>391,676</u>	<u>622,366</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

33. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Тржишни ризик (наставак)

Девизни ризик (наставак)

Предузеће је осетљиво на промене девизног курса евра (EUR) и америчког долара (USD). Следећа табела представља детаље анализе осетљивости Предузећа на пораст и смањење од 10% курса динара у односу на дату страну валуту. Стопа осетљивости од 10% се користи при интерном приказивању девизног ризика и представља процену руководства разумно очекиваних промена у курсевима страних валута. Анализа осетљивости укључује само ненамирена потраживања и обавезе исказане у страниј валути и усклађује њихово превођење на крају периода за промену од 10% у курсевима страних валута. Позитиван број из табеле указује да повећање резултата текућег периода у случајевима када динар јача у односу на валуту о којој се ради. У случају слабљења динара од 10% у односу на дату страну валуту, утицај на резултат текућег периода био би супротан оном исказаном у претходном случају.

	У хиљадама динара	
	31.децембар 2008.	31. децембар 2007
EUR валута	28,767	46,023
USD валута	8,071	7,743
Резултат текућег периода	<u>36,838</u>	<u>53,766</u>

Осетљивост Предузећа на промене у страним валутама повећала се у текућем периоду, углавном на основу ефеката номиналног пораста обавеза исказаних у еврима које се највећим делом односи на повећање краткорочних кредита (напомена 28).

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

33. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Тржишни ризик (наставак)

Ризик од промене каматних стопа

Предузеће је изложено ризику од промене каматних стопа на средства и обавезе код којих је каматна стопа варијабилна. Овај ризик зависи од финансијског тржишта те Предузеће нема на располагању инструменте којим би ублажило његов утицај.

Књиговодствена вредност финансијских средстава и обавеза на крају посматраног периода дата је у следећем прегледу:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Финансијска средства		
<i>Некаматносна</i>		
Дугорочни финансијски пласмани	324,915	649,673
Потраживања од купаца	85,233	202,102
Готовина и готовински еквиваленти	9,689	113,277
Остала потраживања	223,152	236,854
Краткорочни финансијски пласмани	790,996	1,301,862
	1,433,985	2,503,768
 <i>Фиксна каматна стопа</i>		
Дугорочни финансијски пласмани	51,138	55,011
Готовина и готовински еквиваленти	43,246	-
	94,384	55,011
	1,528,369	2,558,779
 Финансијске обавезе		
<i>Некаматносне</i>		
Обавезе из пословања	163,276	86,426
Остале финансијске обавезе	46,580	-
	209,856	86,426
 <i>Фиксна каматна стопа</i>		
Дугорочни кредити	198,503	202,889
Краткорочни кредити	708,301	389,883
Текућа доспећа дугорочних кредита	32,480	21,835
	939,284	614,607
 <i>Варијабилна каматна стопа</i>		
Краткорочни кредити	106,321	159,235
	106,321	159,235
	1,255,461	860,268

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

33. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Тржишни ризик (наставак)

Ризик од промене каматних стопа (наставак)

Анализе осетљивости приказане у наредном тексту су успостављене на основу изложености променама каматних стопа за недеривативне инструменте на датум биланса стања. За обавезе са варијабилном стопом, анализа је састављана под претпоставком да је преостали износ средстава и обавеза на датум биланса стања био непромењен у току целе године. Повећање или смањење од 1% представља, од стране руководства, процену реално могуће промене у каматним стопама. Да је каматна стопа 1% виша, а све остале варијабле остале непромењене, Предузеће би претрпело оперативни губитак за годину која се завршава 31. децембра 2008. године у износу од 1,063 хиљаде динара (31. децембар 2007. године: 1,592 хиљаде динара). Оваква ситуација се приписује изложености Предузећа која је заснована на варијабилним каматним стопама које се обрачунавају на дугорочне кредите.

Кредитни ризик

Управљање потраживањима

Предузеће је изложено кредитном ризику који представља ризик да дужници неће бити у могућности да дуговања према Предузећу измире у потпуности и на време, што би имало за резултат финансијски губитак за Предузеће. Изложеност Предузећа овом ризику ограничена је на износ потраживања на дан биланса. Потраживања се састоје од великог броја комитентата, од којих се највећи део односи на повезана правна лица.

Најзначајнија потраживања представљена су у следећој табели:

	У хиљадама динара 31. децембар 2008.
Тигар Хемијски производи д.о.о, Пирот	184,940
Тигар Обућа д.о.о., Пирот	34,315
Тигар Тугес д.о.о, Пирот	21,063
Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	18,344
Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	16,958
Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	9,480
Тигар Трговине д.о.о., Пирот	4,810
Тигар Инкон д.о.о., Пирот	3,649
Тигар – Слободна царинска зона, Пирот	3,053
Pharmanova – апотека	3,006
Остали	8,767
	<hr/> 308,385 <hr/>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

33. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Кредитни ризик (наставак)

Управљање потраживањима(наставак)

Структура потраживања на дан 31. децембра 2008. године приказана је у табели која следи:

	У хиљадама динара		
	Бруто изложеност	Исправка вредности	Нето изложеност
Недоспела потраживања	57,757	-	57,757
Доспела, исправљена потраживања	1,450	(1,450)	-
Доспела, неисправљена потраживања	250,628	-	250,628
	<u>309,835</u>	<u>(1,450)</u>	<u>308,385</u>

Структура потраживања на дан 31. децембра 2007. године приказана је у табели која следи:

	У хиљадама динара		
	Бруто изложеност	Исправка вредности	Нето изложеност
Недоспела потраживања	41,890	-	41,890
Доспела, исправљена потраживања	55,524	(55,524)	-
Доспела, неисправљена потраживања	397,066	-	397,066
	<u>494,480</u>	<u>(55,524)</u>	<u>438,956</u>

Недоспела потраживања

Недоспела потраживања исказана на дан 31. децембра 2008. године у износу од 57,757 хиљаду динара (31. децембар 2007. године: 41,890 хиљада динара) највећим делом се односе на потраживања од купаца по основу продаје услуга. Ова потраживања доспевају углавном у року од 60 дана након датума фактуре, у зависности од уговорених рокова плаћања. Просечно време наплате потраживања у 2008. години износи 203 дана (2007. године: 258 дана).

Доспела, исправљена потраживања

Предузеће је у предходним периодима обезвредило потраживања од купаца за доспела потраживања у износу од 1,450 хиљада динара (2007. године: 55,524 хиљада динара), за која је Предузеће утврдило да је дошло до премене у кредитној способности комитената и да потраживања у наведеним износима неће бити наплаћена.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

33. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Кредитни ризик (наставак)

Управљање потраживањима од купаца (наставак)

Доспела, неисправљена потраживања

Предузеће није обезвредило доспела потраживања исказана на дан 31. децембра 2008. године у износу од 250,628 хиљада динара (31. децембар 2007. године: 397,066 хиљада динара) обзиром да није утврђена промена у кредитној способности комитената, као и да се та потраживања углавном односе на потраживања од повезаних лица, те да руководство Предузећа сматра да ће укупна садашња вредност ових потраживања бити наплаћена.

Старосна структура доспелих, неисправљених потраживања представљена је у следећој табели:

	У хиљадама динара 31. децембар 2008.
Мање од 30 дана	5,420
31 - 90 дана	3,884
91 - 180 дана	2,714
181 - 365 дана	234,588
Преко 365 дана	4,022
	<hr/> <hr/> 250,628

Управљање обавезама према добављачима

Обавезе према добављачима на дан 31. децембра 2008. године исказане су у износу од 163,276 хиљаде динара односи се на обавезе по основу набавке услуга. Добављачи не зарачунавају затезну камату на доспеле обавезе, при чему Предузеће доспеле обавезе према добављачима, сагласно политици управљања финансијским ризицима, измирују у уговореном року. Просечно време измирења обавеза према добављачима у периоду 2008. године износи 121 дана (у току 2007. године 89 дана).

Ризик ликвидности

Коначна одговорност за управљање ризиком ликвидности је на руководству Предузећа који су успоставили одговарајући систем управљања за потребе краткорочног, средњорочног и дугорочног финансирања Предузећа као и управљањем ликвидношћу. Предузеће управља ризиком ликвидности одржавајући одговарајуће новчане резерве континуираним праћењем планираног и стварног новчаног тока, као и одржавањем адекватног односа доспећа финансијских средстава и обавеза.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

33. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Ризик ликвидности (наставак)

Табеле ризика ликвидности и кредитног ризика

Следеће табеле приказују детаље преосталих уговорених доспећа финансијских средстава. Приказани износи засновани су на недисконтованим токовима готовине насталим на основу финансијских средстава на основу најранијег датума на који ће Предузеће бити у могућности да потраживања наплати.

Доспећа финансијских средстава

	У хиљадама динара 31. децембар 2008.					
	Мање од месец дана	1-3 месеца	Од 3 месеца до једне године	Од 1 до 5 година	Преко 5 година	Укупно
Некаматносна	306,957	344,824	457,446	324,758	-	1,433,985
Фиксна каматна стопа	43,249	-	3,785	21,496	25,854	94,384
	<u>350,206</u>	<u>344,824</u>	<u>461,231</u>	<u>346,254</u>	<u>25,854</u>	<u>1,528,369</u>

Следеће табеле приказују детаље преосталих уговорених доспећа обавеза Предузећа. Приказани износи засновани су на недисконтованим токовима готовине насталих на основу финансијских обавеза на основу најранијег датума на који ће Предузеће бити обавезно да такве обавезе намири.

Доспећа финансијских обавеза

	У хиљадама динара 31. децембар 2008.					
	Мање од месец дана	1-3 месеца	Од 3 месеца до једне године	Од 1 до 5 година	Преко 5 година	Укупно
Некаматносна	116,216	48,337	45,303	-	-	209,856
Фиксна каматна стопа	56,288	525,742	250,735	223,051	-	1,055,816
Варијабилна каматна стопа	17,720	-	92,495	-	-	110,215
	<u>190,224</u>	<u>574,079</u>	<u>388,533</u>	<u>223,051</u>	<u>-</u>	<u>1,375,887</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

33. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Фер вредност финансијских инструмената

Следећа табела представља садашњу вредност финансијских средстава и финансијских обавеза и њихову фер вредност на дан 31. децембра 2008. године и 31. децембра 2007. године.

	У хиљадама динара			
	31. децембар 2008.		31. децембар 2007.	
	Књиговодствена вредност	Фер вредност	Књиговодствена вредност	Фер вредност
Финансијска средства				
Дугорочни финансијски пласмани	376,053	488,397	704,684	952,384
Потраживања од купаца	85,233	85,233	201,627	201,627
Остала потраживања	685,797	685,797	891,109	891,109
Готовина и готовински еквиваленти	52,935	52,935	113,277	113,277
Краткорочни финансијски пласмани	790,996	929,680	1,301,862	1,440,546
	1,528,369	1,779,397	2,558,779	2,945,163
Финансијске обавезе				
Дугорочни кредити	198,503	162,995	202,889	161,996
Обавезе према добављачима	163,276	163,276	86,426	86,426
Текућа доспећа дугорочних кредита	32,480	42,749	21,835	37,277
Краткорочни кредити	814,622	814,622	549,118	549,118
Остале финансијске обавезе	46,580	46,580	-	-
	1,255,461	1,230,222	860,268	834,817

Претпоставке за процену тренутне фер вредности финансијских инструмената

Обзиром на чињеницу да не постоји довољно тржишно искуство, стабилност и ликвидност у куповини и продаји финансијских средстава и обавеза, као и обзиром на чињеницу да не постоје доступне тржишне информације које би се могле користити за потребе обелодањивања фер вредности финансијских средстава и обавеза, коришћен је метод дисконтовања новчаних токова. При коришћењу ове методе вредновања, користе се каматне стопе за финансијске инструменте са сличним карактеристикама, са циљем да се добије релевантна процена тржишне вредности финансијских инструмената на дан биланса. Књиговодствена вредност краткорочних потраживања од купаца и обавеза према добављачима апроксимирана је по њиховој фер вредности због тога што доспевају за плаћање/наплату у релативно кратком периоду.

34. ПРЕУЗЕТЕ И ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ

- а) Предузеће је својим зависним предузећима у земљи, у циљу обезбеђења редовних отплата обавеза по дугорочним и краткорочним кредитима одобреним од стране домаћих пословних банака, издало јемства у укупном износу од 280,446 хиљада динара.
- б) Предузеће води одређени број судских спорова за које, на основу анализе расположиве правне документације и информација добијених од стручних служби и правних саветника, руководство верује да ће бити решени у корист Предузећа и, у складу са тим, није извршено додатно резервисање за ризике по том основу у финансијским извештајима за 2008. годину.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2008. године

35. ОПЕРАТИВНИ ЛИЗИНГ

Преузете обавезе Предузећа по основу отказивих уговора о закупу пословних просторија су следеће:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
Не дуже од једне године	20,047	20,047
Дуже од једне године али краће од пет година	80,189	80,189
Дуже од пет година	60,142	80,189
	160,378	180,425

Према уговору о закупу, закуп пословних просторија траје до 31. децембра 2016. године.

36. ДОГАЂАЈИ НАКОН ДАТУМА БИЛАНСА СТАЊА

У току 2009. године, а на основу Оквирног уговора закљученог између партнера, Michelin, Netherlands предвиђа се откуп од „Тигра“ А.Д., Пирот 10% удела у „Тигар Tyres“. На тај начин „Тигар“ А.Д., Пирот остаће власник 10% предузећа „Тигар Tyres“.

Тигар Трговине д.о.о. су 13. марта 2009. године вратиле краткорочни кредит одобрен од стране Societe Generale Banka Srbija а.д., Београд, чиме је гарантни депозит положен од стране Предузећа у Societe Generale Banka Srbija а.д., Београд ради обезбеђења постао расположив. (напомена 24)

Као што је обелодањено у напмени 33. Предузеће је исказало изложеност кредитном ризику у износу од 308,385 хиљаде динара, од чега је до датума издавања ових финансијских извештаја Предузеће наплатило 180,040 хиљаде динара.

37. ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ

Средњи курсеве за девизе, утврђени на међубанкарском тржишту девиза, примењени за прерачун девизних позиција биланса стања у динаре, за поједине главне валуте су били следећи:

	31. децембар 2008.	31. децембар 2007.
USD	62.9000	53.7267
EUR	88.6010	79.2362
GBP	90.8635	107.3080
CHF	59.4040	47.8422